

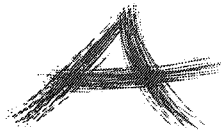
Onderzoek naar het profiel van de lector in het HBO

Opdrachtgever: Stichting Kennis Ontwikkeling HBO (SKO)

Alons & Partners Consultancy bv i.s.m. OSA (Tilburg)
Den Haag, juli 2008

Dit rapport is een auteursrechtelijk beschermd werk in de zin van de Auteurswet. Verveelvoudiging is uitsluitend toegestaan door of namens de opdrachtgever(s). Verveelvoudiging door derden, niet zijnde de opdrachtgever, krachtens artikel 16B en 17 van de Auteurswet, is niet toegestaan.

Lange Voorhout 6
2514 ED Den Haag
T +31 (0)70 365 99 54
F +31 (0)70 361 70 50
E office@alons.nl
I www.alons.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1	
	1.1	Aanleiding	1
	1.2	Methode van onderzoek	2
	1.3	Indeling van het rapport	3
2	Uitkomsten van het onderzoek	4	
	2.1	Vragenlijst, respons en verwerking	4
	2.2	Algemene kenmerken van de lectoren als geheel	5
	2.3	Specifieke uitkomsten per lectoraatdomein	13
	2.4	Specifieke uitkomsten over omvang, leeftijd, succes en tevredenheid	14
3	Conclusies	15	
	3.1	Conclusies	15
	Bijlage 1	Vragenlijst Lectorenonderzoek	18

1 Inleiding

In dit rapport worden de uitkomsten weergegeven van een onderzoek naar het profiel van de Lector in het HBO, dat werd uitgevoerd in april/mei 2008. Op basis van kwantitatieve analyses worden de resultaten nader verklaard en conclusies getrokken. In deze inleiding wordt de aanleiding, methode van onderzoek en de indeling van dit rapport aangegeven.

1.1 Aanleiding

De Stichting SKO HBO is sinds 2001 de uitvoeringsinstantie van het convenant dat door het ministerie van OCW en de HBO-raad werd gesloten. In 2008 loopt het convenant af en de stichting is voornemens dit te markeren met een eindevaluatie.

Er werden reeds eerder evaluaties uitgevoerd om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de stand van zaken van de lectoraten. De opdrachtgever Stichting SKO vraagt nu aandacht voor de invulling van het competentieprofiel van de lector voor wat betreft de onderdelen die in dit competentieprofiel worden genoemd.

Elk lectoraat kent een aanvraag waarin een omschrijving van het competentieprofiel is opgenomen.

In het SKO-format wordt dit als volgt omschreven:

B. 6. Het competentieprofiel van de lector en de daarmee samenhangende formatieve salarisschaal. De hogeschool geeft in het competentieprofiel voor de aanstelling van een lector aan dat deze een hooggekwalificeerde professional is die ruime, aantoonbare ervaring heeft met onderwijs en (toepassingsgericht) onderzoek op een bepaald (vak)gebied of beroepsdomein en die door zijn of haar prestaties groot gezag geniet als deskundige. Onderdeel van het profiel is voorts dat de lector inhoudelijk leiding geeft aan de kenniskring. Een lector die voldoet aan het competentieprofiel zal worden ingeschaald in een bandbreedte die ligt tussen schaal 15-17/18.

De vraag is nu hoe dit profiel is ingevuld en welke conclusies hieraan verbonden kunnen worden.

Een onderzoek naar kwalificaties dient echter ten alle tijde een beoordeling van deze kwalificaties te vermijden.

Het Bestuur van SKO heeft het onderzoeksbureau Alons & Partners Consultancy bv (Den Haag) dat samenwerkt met de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA, Tilburg) gevraagd informatie te verzamelen om een zo getrouw mogelijk beeld van de huidige situatie (2008) te verkrijgen.

Mede door dit onderzoek kan, op basis van de aangedragen gegevens, informatie en analyse, een bijdrage worden geleverd aan de eindevaluatie van SKO.

1.2 Methode van onderzoek

A Vragenlijst

Voor dit onderzoek werden vragen opgesteld die door de bestuursleden van SKO alsmede door Professor Duijnste (voorzitter van het nieuwe Lectorenforum van de HBO-raad) én een door haar geraadpleegde vertegenwoordiger in het presidium werden beoordeeld. De voorbespreking en de beoordeling van de conceptvragenlijst hebben ertoe geleid dat er uiteindelijk in de vragenlijst geen specifieke vragen naar kwalificaties anders dan opleidingsniveau zijn opgenomen. De vragenlijst is vooraf ook getest door een bestaande lector (mogelijke respondent).

De vragenlijst werd digitaal uitgezet onder potentiële respondenten (lectoren) waarvan de namen én e-mailadressen werden aangeleverd door de Stichting SKO. Met behulp van een digitaal verzonden aanbevelingsbrief van het Bestuur van de Stichting SKO, ondertekend door de voorzitter (de heer J. Franssen) werden 351 respondenten gevraagd deel te nemen aan het onderzoek.

De lectoren werden daarna nogmaals (persoonlijk/digitaal) benaderd met het verzoek tot deelname met daarbij een verwijzing naar de eerder verzonden aanbevelingsbrief van de heer Franssen. Ook werd in dit mailbericht de duur van het onderzoek genoemd alsmede de wijze waarop de vragenlijst (link) gestart kon worden. Door het aanklikken van de link kon worden deelgenomen aan het onderzoek.

Een deel van de vragenlijst had betrekking op het verzamelen van informatie over de persoon zoals persoonskenmerken, opleidingsachtergrond, baankenmerken en daarnaast informatie over het lectoraat zoals looptijd,

financiering, fte, tijdsbesteding bij onderwijs, onderzoek, professionalisering docenten, (co)promotor.¹

De door ons gevraagde informatie had merendeels betrekking op kwantitatieve informatie met betrekking tot het lectoraat.

Onder profiel werd verstaan: het opvragen van kenmerken die neutraal zijn en door de lector zelf gegeven kunnen worden. Uit privacyoverwegingen kan informatie uit een personeelsdossier niet worden verkregen.²

Na een tweetal digitale reminders zijn uiteindelijk 169 vragenlijsten ingevuld die geschikt bleken voor nadere analyses. Dit betekent een netto-respons van 48 procent. Dit is voor dit type onderzoek hoog te noemen, zeker gelet op de periode (meivakantie) en mogelijke enquêtemoeheid. Uit de respons blijkt wel dat met name het verstrekken van financiële informatie (bekostiging van het lectoraat) in een aantal gevallen problematisch was.

De kwantitatieve uitkomsten zullen in hoofdstuk 2 worden gepresenteerd.

B *Bijeenkomst*

Op 4 juli 2008 werden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd aan en besproken met een geselecteerd aantal relevante personen die gerelateerd zijn aan de Stichting SKO. Tijdens deze bijeenkomst werden aanvullende vragen gesteld die hebben geleid tot het (nader) leggen van verbanden.

1.3 **Indeling van het rapport**

In hoofdstuk 2 worden de uitkomsten van het onderzoek weergegeven voor wat betreft vragenlijst, respons en verwerking, de algemene kenmerken en enkele specifieke uitkomsten. Hoofdstuk 3 gaat in op de conclusies.

¹ Via de website van de lectoren zelf (www.lectoren.nl) is het mogelijk informatie te verkrijgen over alle lectoraten in Nederland. Met informatie over de lector, het lectoraat, de hogeschool en de doelstellingen van het lectoraat. Echter, deze site vermeldt geen statistische informatie waarvan gebruik gemaakt kon worden. Tot dusverre is er kennelijk niet de behoefte geweest tot het systematiseren van informatie. Met de komst van een nieuwe voorzitter in 2007 en een zestal lectoren dat deelneemt in het presidium als kwartiermaker en verbindingsofficier voor het Forum kan dit in de toekomst wellicht wijzigen.

² Sleutelfunctionarissen kunnen in een onderzoek een belangrijke bron vormen voor het verkrijgen van (aanvullende) informatie. Vooral door de gevoeligheid van dit onderzoek en de duidelijk aangebrachte begrenzing van dit onderzoek werden geen leidinggevendende van de lectoren benaderd voor het verkrijgen van informatie. Dit zou kunnen leiden tot het verstrekken van kwalitatieve informatie over de lector die (nog) niet met de lector werd gecommuniceerd.

2 Uitkomsten van het onderzoek

Ten behoeve van dit onderzoek is een vragenlijst opgesteld die door de opdrachtgever werd beoordeeld.³ Deze digitale vragenlijst werd aangekondigd onder potentiële respondenten waarvan de namen en e-mailadressen zijn aangeleverd door de Stichting SKO. Ook is er een bijeenkomst gehouden met een geselecteerd aantal relevante deelnemers verbonden aan de Stichting SKO. Voornoemde vragenlijst neemt in dit onderzoek de belangrijkste plaats in. In dit hoofdstuk lichten we dit onderdeel toe.

2.1 Vragenlijst, respons en verwerking

Om de benodigde gegevens te verzamelen, is een vragenlijst afgenomen. Omdat verondersteld mag worden dat iedereen die hoort tot de beroepsgroep lectoren de beschikking heeft over een pc met internet en e-mail is ervoor gekozen de vragenlijst via internet af te nemen. De vragenlijst had een omvang van ruim drie kantjes A4. Gemiddeld duurde het invullen minder dan 10 minuten. Dit is de tijd tussen het openen en het afsluiten van de vragenlijst. De vragenlijst kon worden ingevuld in de periode maandag 7 mei tot en met vrijdag 30 mei 2008.

Van de 351 lectoren die in het door SKO geleverde adressenbestand zaten, is iedereen via e-mail benaderd met de vraag de vragenlijst in te vullen. In de e-mailbrief werd kort de aanleiding en het belang van het onderzoek aangegeven. In de brief was ook een voor elke lector unieke link opgenomen. Als de lector deze link aanklikte, werd de vragenlijst opgestart.

Om de respons te verhogen, was een link naar een brief van de voorzitter van SKO opgenomen. In deze brief werd nogmaals het belang van medewerking aan het onderzoek benadrukt.

Een andere responsverhogende maatregel betreft een reminder. In de tweede week en in de derde week van het veldwerk is naar alle lectoren een korte e-mail uitgegaan waarin de lectoren die de vragenlijst reeds hebben ingevuld

³ Bij de gehanteerde vragenlijst werden, zoals eerder werd vermeld, geen vragen opgenomen waarvan de antwoorden als potentieel relevante contextinformatie beschouwd kunnen worden. Echter, om een beter beeld te krijgen van de beoogde en bereikte doelen door het profiel van de lector kan dit in de toekomst wel relevant worden. Het belang hiervan is om de andere resultaten uit eerder onderzoek beter te kunnen begrijpen.

daarvoor werden bedankt en de lectoren die dat niet hebben gedaan, werden vriendelijk verzocht alsnog hun medewerking aan het onderzoek te verlenen.

Van de 351 benaderde lectoren hebben er 200 de link naar de vragenlijst aangeklikt en daarvan hebben er 169 de vragenlijst volledig ingevuld. Dit betekent een respons van 48%. Deze respons is toereikend om de uitkomsten van het onderzoek – binnen zekere statistische marges – te beschouwen als geldend voor de gehele populatie van lectoren in Nederland. De respons is voor dit type (internetenquête) hoog te noemen. De vragenlijsten zijn gecodeerd en verwerkt met behulp van SPSS.

2.2 Algemene kenmerken van de lectoren als geheel

Allereerst zijn enkele kenmerken van de lectoren in beeld gebracht in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Respondenten naar geslacht en leeftijd

		aantal	in procenten
geslacht	Man	128	76
	vrouw	41	24
leeftijd	< 40 jaar	12	7
	40-44 jaar	28	17
	45-49 jaar	28	17
	50-54 jaar	45	27
	55-59 jaar	30	18
	60 jaar of ouder	26	15

Zoals uit deze resultaten⁴ blijkt, is het overgrote deel van de lectoren van het mannelijke geslacht, en is slechts een kwart van de lectoren vrouw. Wat betreft leeftijd zien we dat ruim 60% van de lectoren ouder is dan 50 jaar, en zelfs een substantieel aantal lectoren ouder is dan 60 jaar. Jonge lectoren (jonger dan 40 jaar) komen weinig voor. Een lectoraat wordt vooral bezet door senioren. Overigens zien we wel in de gegevens dat de vrouwelijke lectoren doorgaans iets jonger zijn dan de mannelijke lectoren. Waar de gemiddelde leeftijd bij mannen 51,5 jaar bedraagt, is dat bij de vrouwelijke lectoren gelijk aan 48,1 jaar. Dit is overigens een statistisch significant verschil.

In tabel 2.2 is weergegeven wat het hoogst behaalde diploma/graad is en in welke opleidingsrichting men is afgestudeerd.

⁴ Deze analyses zijn representatief ten opzichte van eerder uitgevoerd onderzoek door Dr. Gerialien Holsbrink, lector Gezondheid & Welzijn, Kenniscentrum Gezondheid, Welzijn & Technologie, Saxion Hogescholen. Zie: Thema 1-08 Wie zijn de lectoren in het hoger onderwijs?

Tabel 2.2 Lectoren naar opleidingsniveau en -richting

		aantal	In procenten
Opleidingsniveau	WO bachelor	1	1
	WO master/doctorandus	39	23
	WO doctor	117	69
	HBO bachelor	5	3
	HBO master	7	4
Opleidingsrichting	Taal, cultuur, filosofie	44	26
	Gedrag/maatschappij en veiligheid	67	40
	Economie/bedrijfskunde	26	15
	Recht, bestuurskunde	6	4
	Techniek, wiskunde, exacte vakken	43	25
	Gezondheid, bewegingswetenschappen	22	13

Zoals blijkt, is het merendeel van lectoren opgeleid op masterniveau en gepromoveerd. Dat geldt voor bijna 70% van deze lectoren. Een kleine minderheid heeft een HBO-achtergrond (7%).

Wat betreft opleidingsrichting zien we een verspreid beeld. Ongeveer een kwart van de lectoren heeft een alfaopleiding (taal, cultuur, filosofie), 38% een bètaopleiding (techniek, gezondheid) en 59% heeft een gammaopleiding gevolgd (gedrag, economie, recht).

In tabel 2.3 kijken we naar het domein waarbinnen het lectoraat is gevestigd. Deze domeinindeling is in overleg met de begeleidingscommissie tot stand gekomen. Op basis van uiteenlopende antwoorden in eerste instantie is nadien een nadere toedeling naar de bestaande domeinen tot stand gebracht, in nauw overleg met SKO.

Tabel 2.3 Lectoren naar domein van hun lectoraat

	aantal	In procenten
Ruimte en technologie (RT)	28	17
Leven en opvoeden (LO)	35	21
Innovatie en ondernemen (IO)	42	25
Maatschappij, gezondheid en veiligheid (MGV)	46	27
Kunst en cultuur (KC)	17	10
Methodologie (METH)	1	1

Zoals blijkt, is de spreiding over de domeinen groot, behalve het domein methodologie. Gelet op de kleine aantallen (1 respondent) en het gegeven dat het een klein domein is, laten we dit domein verder buiten beschouwing. Verderop zullen we het domeincriterium hanteren om enkele interessante dwarsverbanden met andere variabelen in de vragenlijst te analyseren.

In tabel 2.4 staat weergegeven wanneer de betreffende lector is benoemd en tevens wat de looptijd van het lectoraat is, de aanstellingsomvang en of er sprake is van meerdere lectoren op hetzelfde terrein.

Tabel 2.4 Jaar van benoeming, looptijd, omvang en meerdere lectoren

		aantal	In procenten
Jaar van benoeming	1999	1	1
	2001	3	2
	2002	23	14
	2003	28	17
	2004	25	15
	2005	14	8
	2006	31	18
	2007	42	25
	2008	2	1
Looptijd lectoraat	1 jaar	3	2
	2	5	3
	3	6	4
	4	98	61
	5	17	11
	6	7	4
	7	1	1
	8	20	12
	10 jaar	4	2
	Aanstellingsomvang	0,20	7
0,30		2	1
0,40		35	21
0,50		47	28
0,60		29	17
0,65		1	1
0,70		7	4
0,80		23	14
1,00		18	11
Meerdere lectoraten op betreffende gebied	Ja	44	26
	nee	125	74

We zien dat ongeveer de helft van de respondenten benoemd is voor 2005, en de andere helft in 2005 of later.

De looptijd varieert sterk. Zo is in een beperkt aantal gevallen sprake van looptijden van 8 en zelfs 10 jaar. Het overgrote deel is benoemd voor een periode van 4 of 5 jaar.⁵

De aanstellingsomvang varieert evenzo. Gemiddeld bedraagt deze 0,60. De modus ligt bij 0,50 en in een kwart van de gevallen is de omvang nagenoeg fulltime (0,80 tot 1,00). Overige omvangtypen komen veel minder voor.

In ruim driekwart van de gevallen is er geen andere lector op het betreffende specifieke lectoraatgebied aangesteld binnen de hogeschool. In een kwart van de gevallen is dit wel zo, en dan is er wellicht sprake van een duo-invulling.

Nogal wat lectoren hebben naast hun lectoraat ook een andere baan. In tabel 2.5 is dit weergegeven.

Tabel 2.5 Andere baan ernaast?

	aantal	In procenten
Ja, ook andere baan	131	78
Nee, geen andere baan	38	22
Indien ja, welke soort baan? ⁶		
Universiteit: Hoogleraar	13	10
Universiteit: UHD	17	13
Universiteit: UD	21	16
Baan aan dezelfde hogeschool	18	14
Baan aan een andere hogeschool	1	1
Baan bij een non-profit organisatie	20	15
Baan in de profitsector	24	18
Zelfstandige	31	24
Anders	9	7

Zoals blijkt, heeft bijna 80% een andere baan erbij. Dat is logisch, gelet op het frequente deeltijdkarakter van de lectoraanstelling. Opvallend is dat deze andere baan relatief vaak die van een zelfstandige is. Ook de universiteit is goed vertegenwoordigd, met in totaal 39% van de gevallen. Een andere baan bij een hogeschool komt duidelijk veel minder voor.

De omvang van deze andere baan is meestal 0,4 tot 0,6 fte, en daarmee complementair aan de lectoraanstelling. In het gros van de gevallen is het

⁵ Nagegaan is of het begrip "looptijd" voldoende eenduidig is opgevat. Uit de kruistabel-analyse bleek dat in 3 van de 161 gevallen dit begrip mogelijk is verward met het idee van "nog resterende looptijd". In alle andere gevallen is het antwoord voldoende plausibel.

⁶ Er zijn meerdere antwoorden mogelijk. Daarom telt het totaal hieronder niet op tot 131 (aantal personen met een andere baan ernaast).

totaal van beide aanstellingen een fulltime bezigheid (96 lectoren) dan wel een 0,8 tot 0,9 bezigheid (30 gevallen).

In tabel 2.6 maken we een onderscheid naar leeftijd en geslacht.

Tabel 2.6 Gemiddelde totale baan naar leeftijd en geslacht

	mannen	Vrouwen	Totaal
Jonger dan 40	1,0	0,8	1,0
40-44	1,0	0,8	0,9
45-49	0,9	0,8	0,9
50-54	0,9	1,0	0,9
55-59	1,0	1,0	1,0
60 of ouder	0,8	1,0	0,8
Totaal	0,9	0,9	0,9

Zoals blijkt werken “jongere” vrouwen (tot 50 jaar) relatief vaker 4 dagen per week. De verschillen zijn evenwel klein.

In tabel 2.7 onderzoeken we de kenniskring. Hoeveel personen bevinden zich in en rond het lectoraat, in aantallen en in fulltime equivalenten.

Tabel 2.7 Personen rond het lectoraat (“kenniskring”⁷)

	Aantal personen			Aantal fte		
	gemiddeld	min	max	gemiddeld	Min	max
Andere lector(en)	0,7	0	35	0,5	0	35
Associate lector(en)	0,3	0	6	0,1	0	3
Kenniskring intern	5,9	0	25	1,7	0	10
Kenniskring extern	2,1	0	30	0,3	0	5
Promovendi	1,8	0	22	0,4	0	15
Onderzoekers (anders)	0,7	0	14	0,2	0	3,8
Totaal aantal	11,5	0	49	3,3	0	37,5

Er is gemiddeld rond een lectoraat een kring van 11,5 personen actief, omgerekend 3,3 fte. Met een gemiddelde lectoraatomvang van 0,6 (zie vorige tabel) betekent dit een capaciteit van ongeveer 4 fulltime equivalenten op het betreffende lectoraatgebied. Opmerkelijk is verder dat deze “kring” voornamelijk bestaat uit leden van de interne en de externe kenniskring. Fenomenen als associate lectoren, promovendi en andere onderzoekers zijn duidelijk nog geen gemeengoed, noch in aantallen personen, noch in fte.

⁷ Opgemerkt moet worden dat het begrip kenniskring (nog) geen eenduidige definiëring kent.

Een lid van de interne kenniskring (doorgaans een HBO-docent) draagt gemiddeld $1,7 / 5,9 = 0,3$ fte bij. Voor leden van de externe kenniskring is dat $0,3 / 2,1 = 0,15$ fte. Promovendi (0,22) en andere onderzoekers (0,28) zitten hier tussenin.

Opmerkelijk is voorts de grote spreiding. In sommige gevallen wordt een minimum van 0 personen c.q. fte gerapporteerd, in andere gevallen gaat het om een groot gezelschap. Zo bestaat de interne kenniskring uit maximaal 25 personen en de externe uit 30 personen. Op individueel lectorniveau is het maximum totaal 49 personen.

Nadere analyses wijzen uit dat het hier gaat om duidelijke afwijkingen (outliers). De interne kenniskring bestaat voor 85% van de lectoren uit 0 tot 8 personen. Slechts enkele (6 personen) lectoren melden een interne kenniskring die bestaat uit 15, 18, 20 en zelfs 25 leden.

Hetzelfde geldt voor de externe kenniskring. De modus hiervan (klasse met de meeste waarnemingen) ligt hier zelfs op 0 leden. In de categorie 0 tot 4 leden bevindt zich 88% van de lectoren. Er zijn wederom enkele uitschieters (6 lectoren) met een zeer uitgebreide externe kenniskring van 10, 12, 15 en zelfs 30 personen).

In tabel 2.8 vermelden we de tijdbesteding van de lectoren.

Tabel 2.8 Tijdbesteding naar categorie (in procenten)

	Procentuele aandeel in tijdbesteding		
	gemiddeld	min	max
Onderwijs	13	0	60
Onderzoek	34	5	100
Overdracht kennis t.b.v. professionalisering docenten en innovatie curriculum	21	0	70
Overdracht kennis t.b.v. innovatie in profit en non-profit sector	20	0	50
Overig	12	0	65
Totaal	100		

Er is sprake van een redelijk gespreide tijdbesteding. Een gemiddelde lector besteedt ongeveer $\frac{1}{3}$ deel van zijn of haar tijd aan onderzoek, is daarnaast voor circa 20% bezig met kennisoverdracht intern en idem met kennisoverdracht extern, en geeft daarnaast onderwijs en kent nog overige taken. Er is wel sprake van enige spreiding als we kijken naar de minima en maxima. Zo komt het voor dat bepaalde genoemde tijdbestedingen bij bepaalde lectoren in het geheel niet aan de orde zijn, en is omgekeerd het relatieve aandeel in de tijdbesteding bij sommige lectoren meer dan 60%. In het algemeen is de spreiding relatief beperkt, en gaat het in genoemde gevallen om duidelijke extrema.

Is men ook tevreden met deze tijdbesteding?, zo is een van de enquêtevragen. In tabel 2.9 is dit weergegeven.

Tabel 2.9 Tevredenheid met voorgenomen en feitelijke tijdbesteding

	aantal	In procenten
Zeer tevreden	12	7
Tevreden	86	51
Neutraal	43	25
Ontevreden	25	15
Zeer ontevreden	3	2

Zoals blijkt, is de gemiddelde lector redelijk tevreden met de verhouding tussen de voorgenomen/afgesproken tijdbesteding enerzijds en de feitelijke tijdbesteding anderzijds. Uitgesproken ontevreden lectoren vormen hierin een kleine minderheid.

In tabel 2.10 wordt de focus gericht op de financiering van het lectoraat.

Tabel 2.10 Financiering lectoraat⁸

	In 1.000 Euro	Aandeel in %
SKO-gelden	124,5	46
Middelen van de hogeschool zelf	53,7	20
Tweede geldstroom	11,7	4
Derde geldstroom	71,0	26
Internationale subsidies	5,0	2
Anders	4,5	2
Totaal	270,4	100

We zien een redelijk gespreide financiering. Een lectoraat heeft gemiddeld een budget van ruim € 270.000,--, waarvan iets minder dan de helft SKO-gelden zijn. De derde geldstroom (contract onderzoek e.d.) is ook van groot belang, evenals de middelen vanuit de hogeschool zelf. Het financiële belang van overige bronnen (tweede geldstroom, internationaal, anders) is gering, samen nog geen 10%.

Lectoren zijn ook mogelijk betrokken bij het begeleiden van promovendi. Zoals we al zagen in tabel 2.7 is hierbij sprake van een behoorlijke spreiding: soms 0 promovendi, soms 22 promovendi binnen een lectoraat. In tabel 2.11 geven we een overzicht van de mate waarin lectoren betrokken zijn, en hoeveel projecten lopen of reeds zijn afgesloten.

⁸ Deze vraag is slechts door 127 lectoren ingevuld. Een relatief groot deel gaf aan moeite te hebben met het vinden van de betreffende informatie.

Tabel 2.11 Begeleiding van promovendi .

	aantal	in %
Ja, betrokken bij begeleiding lopende promovendi	107	63
Ja, betrokken bij reeds afgeronde promotietrajecten	8	5
Nee	61	36

Zoals blijkt heeft het merendeel van de lectoren inmiddels lopende promovendi of reeds projecten afgesloten. Iets meer dan eenderde van de lectoren heeft hiermee nog geen ervaring. Van de lectoren die promovendi begeleiden, kan worden berekend dat zij in dat geval gemiddeld 2,6 promovendi kennen (spreiding van 1 tot 22!), en van degenen die reeds projecten hebben afgesloten is dit gemiddelde 2,4 (spreiding 1-10). Uit de frequentiestaten blijkt dat het in 92% van de lectoren gaat om 0-4 promovendi. Een klein aantal lectoren (3 personen) spreekt over 9, 15 en 22 promovendi.⁹

Een andere duidelijke taak van lectoren is het professionaliseren van docenten. Gevraagd is het percentage docenten dat aan het eind van het lectoraat voldoende is geprofessionaliseerd. Dat is natuurlijk een eigen inschatting van de betreffende lector. Begrippen als 'voldoende' en 'geprofessionaliseerd' zijn mogelijk niet eenduidig opgevat. De uitkomsten zijn daarom tentatief, en zijn weergegeven in tabel 2.12.

Tabel 2.12 professionalisering docenten (%)

	aantal	in %
Minder dan 20 procent	52	31
20-40 procent	46	27
40-60 procent	28	17
60-80 procent	26	15
Meer dan 80 procent	17	10

We zien dat in meer dan de helft van de gevallen de lector verwacht dat maximaal 40% van de docenten voldoende geprofessionaliseerd zal zijn aan het eind van het lectoraat. Slechts een kleine minderheid van de lectoren verwacht dat deze professionalisering aan het eind van het lectoraat meer dan 60% van de docenten zal betreffen. We hebben niet gevraagd naar de achterliggende redenen hierbij¹⁰.

⁹ Het geregistreerde maximum is 22 promovendi. In hoeverre dit redelijk te noemen valt, staat ter discussie. Er zijn vrijwel geen universiteitshoogleraren die een dergelijk aantal promovendi gelijktijdig kan, wil en mag begeleiden.

¹⁰ Hierbij moet opgemerkt worden dat er niet gerefereerd kan worden aan normatieve doelstellingen. Het betreft hier een zelfbeeld over invloed. De antwoorden roepen weer vragen op die nu niet beantwoord kunnen worden. Aan deze antwoorden kunnen echter geen conclusies worden verbonden.

De bottom-line in dit onderzoek wordt gevormd door de vraag naar de algemene tevredenheid met het lectoraat. De respondenten zijn gevraagd hun lectoraat een rapportcijfer toe te kennen voor de mate van succes. Tabel 2.13 bevat de uitkomsten.

Tabel 2.13 Rapportcijfer mate van succes lectoraat

	aantal	in %
3	1	1
5	1	1
6	10	6
7	66	39
8	73	43
9	15	9
10	3	2

We zien dat de lectoren doorgaans zeer tevreden zijn als het gaat om hun succes. Hoge rapportcijfers domineren, het gemiddelde bedraagt 7,6. Een aantal geeft zelfs een 9 of een 10 als cijferwaardering.

2.3 Specifieke uitkomsten per lectoraatdomein

Er zijn ook een aantal analyses uitgevoerd om te bezien of er zich afwijkende patronen voordoen in de uitkomsten wanneer rekening wordt gehouden met het domein waarbinnen het lectoraat zich bevindt. In totaal zijn er 5 domeinen onderscheiden (het zesde domein, methodologie, kent te weinig cases (1) om verantwoorde uitspraken te doen). De vijf domeinen zijn:

- Ruimte en technologie (RT)
- Leven en opvoeden (LO)
- Innovatie en ondernemen (IO)
- Maatschappij, gezondheid en veiligheid (MGV)
- Kunst en cultuur (KC)

Dit leidt tot de volgende observaties.

- 1 De leeftijdverdeling is per domein in grote lijnen identiek. Er is geen sprake van duidelijke onderscheiden of significante verschillen in leeftijdsverdeling.
- 2 Datzelfde geldt voor het hoogst behaalde diploma. Ook hier is geen sprake van significante verschillen.
- 3 Ook de looptijd van het lectoraat verschilt amper (4-5 jaar).
- 4 De aanstellingsomvang vertoont ook geen duidelijke verschillen tussen de onderscheiden domeinen (varieert amper: 0,55 - 0,62).

- 5 Mannen zitten verhoudingsgewijs meer in RT en IO, vrouwen relatief meer in MG. Deze verschillen zijn significant (95% betrouwbaarheid).
- 6 Het gemiddeld aantal personen rond het lectoraat varieert van 8 (IO) tot 13 (alle andere domeinen). Over het geheel gezien zijn de verschillen niet echt significant te noemen.
- 7 De ontevredenheid over voorgenomen en feitelijke tijdbesteding is relatief hoog bij LO en RT, maar gemiddeld blijken de verschillen toch beperkt. Uit statistische analyses is afgeleid dat de verschillen uiteindelijk als niet-significant moeten worden beoordeeld.
- 8 Het succes van het lectoraat varieert van 7,2 (KC) tot 7,8 (MG). Wanneer we paarsgewijs analyseren op significantie, is dit het enige verschil dat resteert. MG-ers zijn significant meer overtuigd van het succes van hun lectoraat dan KC-ers. De overige domeinen verschillen op dit punt te weinig om dergelijke uitspraken te kunnen doen.

2.4 Specifieke uitkomsten over omvang, leeftijd, succes en tevredenheid

Er zijn ook analyses gemaakt waarbij gekeken is naar de mogelijke invloed op uiteindelijke tevredenheid. In veruit de meeste gevallen zien we geen significante relaties.

- Er is wel een duidelijke significante relatie tussen aanstellingsomvang en de mate van tevredenheid over tijdbesteding.
- Hetzelfde geldt voor de relatie tussen omvang en mate van succes.
- Er is evenwel geen relatie gevonden tussen tevredenheid over tijdbesteding en mate van succes.
- Er is geen significant verband tussen leeftijd en tevredenheid over tijdbesteding. Oudere lectoren lijken licht meer tevreden dan jongere.
- Jongere lectoren geven hun mate van succes een duidelijk lager rapportcijfer (7,1) dan oudere lectoren (7,8).

3 Conclusies

Analyses geven een beeld betreffende de toekomstverwachtingen. Het nemen van besluiten kan risicovol zijn als deze gebaseerd zijn op gebrekkige informatie of onder teveel tijdsdruk worden genomen. Wanneer is de verzamelde informatie voldoende? Het verlangen naar het verminderen van onzekerheden zou kunnen leiden tot het zoeken naar nog meer informatie. Meer informatie hoeft niet noodzakelijkerwijs tot een beter beeld van de toekomst te leiden en daardoor tot een betere besluitvorming.

Een mogelijke onzekerheid betreft het overheidsbeleid ten aanzien van het aanstellen van lectoren binnen het HBO. Nu reeds enige tijd ervaring is opgedaan met dit concept, is een breed opgezet onderzoek een goede wijze om een tussenbalans op te maken.

Hieronder geven wij onze conclusies.

3.1 Conclusies

De respons op het verzoek mee te doen aan dit onderzoek was 48%. Voor dit type onderzoek mag dit een goed resultaat worden genoemd. Lectoren zijn in grote mate bereid om gegevens rond hun lectoraat via de vragenlijst te verstrekken.

Puntsgewijs zijn de volgende conclusies te trekken:

- 1 Het overgrote deel van de lectoren is man, slechts $\frac{1}{4}$ van de lectoren is vrouw. Dit fenomeen is niet onbekend bij universiteiten als het gaat om hoogleraren en universitair hoofddocenten, categorieën waarmee een lectoraat vergeleken kan worden.
- 2 Een belangrijk deel (60%) van de lectoren is ouder dan 50 jaar. Senioriteit is een belangrijk element in de selectie van lectoren.
- 3 Veruit de meeste lectoren hebben een master graad en daarvan is het gros ook gepromoveerd. Voor het kunnen professionaliseren van docenten en het begeleiden van promovendi is dit een belangrijke randvoorwaarde. In de

praktijk blijkt deze meestal ook te zijn vervuld. Zo is ruim 60% actief in het begeleiden van (vaak meerdere) promovendi. Het gemiddelde is 2,6 promovendi.¹¹

- 4 De spreiding van de lectoren over de onderscheiden domeinen is goed te noemen. In elk van deze domeinen bevinden zich inmiddels redelijke aantallen lectoren.
- 5 De helft van de lectoren is benoemd voor 2005, de andere in 2005 of daarna. Met uitzondering van 2005 is sprake van een gestage toename van het aantal benoemingen.
- 6 De gemiddelde looptijd van een lectoraat bedraagt circa 4-5 jaar. Uiteraard zal in voorkomende gevallen sprake zijn van een mogelijke herbenoeming nadien. Het geeft aan dat hogescholen in dit opzicht voldoende ruimte hebben om hun lectorenbeleid tactisch en strategisch aan te kunnen passen aan hun wensen en mogelijkheden, en aan de ervaren mate van succes.
- 7 De gemiddeld aanstellingsomvang bedraagt 0,60 fte. Dat betekent dat de betreffende lectoren (ook psychologisch) dedicated met hun taakopdracht bezig kunnen zijn omdat dit de hoofdtaak genoemd kan worden. Een kwart van de lectoren is zelfs nagenoeg fulltime aan de hogeschool verbonden (0,80 tot 1,00 aanstelling).
- 8 We zien ook een duidelijke structuur in de eventuele tweede baan. Nogal wat lectoren vervullen deze baan in een universitaire omgeving (ruim de helft van de van toepassing zijnde tweede-baan gevallen) en kunnen langs die weg hun lectoraat ongetwijfeld extra impulsen verschaffen. Tegelijkertijd zien we ook een substantieel aantal lectoren met een tweede baan bij profit en non-profit organisaties buiten de hogeschool. Hiermee wordt de verbinding met de praktijk bevorderd.
- 9 Er is veel variatie in de omvang van de kenniskringen (aantal personen rond het lectoraat). In sommige gevallen spreken we van een grote community (het maximum dat we registreren is 49 personen), in een aantal andere gevallen is dit nog erg beperkt. Gemiddeld is sprake van ruim 11 personen die rond het lectoraat georganiseerd en betrokken zijn. De gemiddelde bijdrage van elk van deze betrokkenen is evenwel beperkt (0,15 tot 0,30 fte).
- 10 De tijdbesteding van lectoren laat een divers beeld zien. Sommigen concentreren zich uitsluitend op onderzoek, andere stoppen veel tijd in kennisoverdracht (intern en extern), en weer anderen hebben een belangrijke onderwijstaak (tot 60%). Het zou interessant zijn na te gaan in hoeverre

¹¹ Het geregistreerde maximum is 22 promovendi. In hoeverre dit redelijk te noemen valt, staat ter discussie. Er zijn vrijwel geen universiteitshoogleraren die een dergelijk aantal promovendi gelijktijdig kan, wil en mag begeleiden.

dergelijke tijdbestedingsprofielen ook op voorhand zijn afgesproken bij het aangaan van het lectoraat¹². In elk geval is duidelijk dat de meeste lectoren (zeer) tevreden zijn met de verhouding tussen afspraken en realisaties op dit punt, maar ook dat bijna 30% ontevreden is.

- 11 De financiering van het lectoraat is ook divers. Over het geheel genomen dragen SKO gelden ongeveer de helft van het budget bij en wordt de rest gedekt door uiteenlopende bijdragen vanuit de hogeschool zelf en derdegeldstroom inkomsten (contractresearch, contractonderwijs). Internationale financiering blijft beperkt, en ook het aandeel van de tweede geldstroom. Mogelijk biedt dit de komende tijd reden om hierin meer te investeren.¹³
- 12 Lectoren blijken doorgaans redelijk tot hoog tevreden met het succes van hun lectoraat. Hun gemiddelde rapportcijfer is 7,6 en daarmee ruim voldoende om in schooltermen te spreken. Nogal wat lectoren kwalificeren dit succes zelfs met een 9 of een 10 en slechts enkelen geven een onvoldoende. In de ogen van de lectoren zelf is de invulling en het succes van hun lectoraat daarmee als positief te kwalificeren. Deze tevredenheid hangt wel significant samen met aanstellingsomvang. Wanneer de omvang toeneemt, neemt ook de mate van ervaren succes toe. Dat geldt ook voor de relatie tussen omvang en tevredenheid met de feitelijke tijdbesteding. Blijkbaar geven meer omvangrijke lectoraten meer armslag en bewegingsruimte om de diverse onderscheiden taken met succes te kunnen uitvoeren.

¹² In de Toetsingsregeling lectoraten (Den Haag, januari 2007) wordt in artikel 6.2 (Criteria voor toetsing) aangegeven welke doelen en taken aan het lectoraat zijn verbonden.

¹³ Met betrekking tot inkomsten uit contractactiviteiten en toegepast onderzoek vermeldt de Toetsingsregeling lectoraten (Den Haag 2007) in artikel 6.5 dat hiervoor een gekwantificeerde term c.q. indicator voor aangegeven dient te zijn.

Bijlage 1 Vragenlijst Lectorenonderzoek

Persoonskenmerken

1. Bent u
  - Man
  - Vrouw
2. Wat is uw geboortejaar? .....
3. Wat is uw hoogst behaalde diploma en graad?
  - WO: bachelor
  - doctorandus/master
  - doctor
  - HBO: bachelor
  - master
  - Anders, nl.....
4. In welke opleidingsrichting bent u afgestudeerd?
U kunt meerdere antwoorden geven.
  - Taal, cultuur, filosofie
  - Gedrag/maatschappij en veiligheid
  - Economie/bedrijfskunde
  - Recht, bestuurskunde
  - Techniek, wiskunde, exacte vakken
  - Gezondheid, bewegingswetenschappen
  - Anders, nl. ....

Lectoraat

5. Bij welke hogeschool bent u als lector aangesteld? .....
6. In welk domein is uw lectoraat gevestigd?
  - Ruimte en technologie
  - Leven en opvoeden
  - Innovatie en ondernemen
  - Maatschappij, gezondheid en veiligheid
  - Kunst en cultuur
  - Methodologie
  - Anders, nl. ....

7. In welk jaar bent u tot lector benoemd? In.....
8. Hoe lang is de looptijd van uw lectoraat? ... jaar
9. Wat is uw aanstellingsomvang als lector? ..... fte (*in 2 getallen achter de komma*)
10. Zijn er binnen uw hogeschool meerdere lectoren aangesteld op uw specifieke lectoraatgebied? M.a.w. deelt u uw lectoraatzetel met anderen?
 Ja
 Nee
11. Hoe groot is de kring rond uw lectoraat? Kunt u dat in onderstaand schema aangeven? (*peildatum: 1 april 2008*)

Toelichting:

- *De interne kenniskring bestaat uit personen die gedeeltelijk ten laste van het lectoraat komen*
- *Personen kunnen in meerdere categorieën vallen. Een promovendus kan bijvoorbeeld ook in een interne kenniskring zitten. Dan telt iemand twee keer mee.*

	Aantal personen	Omgerekend naar fte
Andere		
Lector(en)		
Associate lector(en)		
Kenniskring intern		
Kenniskring extern		
Promovendi		
Onderzoekers (anders dan hierboven genoemd)		

12. Kunt u voor het kalenderjaar 2007 aangeven hoeveel procent van uw tijd u heeft besteed aan de volgende lectoraatactiviteiten: (Indien u sinds 2008 lector bent, vult u dan uw huidige tijdsbesteding in)

Onderwijs (o.a. geven van onderwijs, afstudeerbegeleiding studenten)	.....
	%
Onderzoek (o.a. eigen onderzoek, begeleiden van promovendi)	.....
	%
Overdracht kennis uit lectoraat t.b.v. professionalisering docenten en innovatie curriculum	.....
	%
Overdracht kennis uit lectoraat t.b.v. innovatie in profit en non-profit sector	.....
	%
Overig	.....
	%
Totaal	100%

13. Hoe wordt uw lectoraat gefinancierd? Kunt u dat in onderstaande tabel aangeven?

Het gaat hier om de situatie in het kalenderjaar 2007. Indien u sinds 2008 lector bent, vult u dan de huidige wijze van financiering in

	Uitgedrukt in Euro's
SKO-gelden (rijksbijdrage)	
Middelen van de hogeschool zelf	
Tweede geldstroom (nationale subsidies zoals: NWO)	
Derde geldstroom (Marktpartijen, Raak, Zon/MW, etc.)	
Internationale subsidies (bv. EU-gelden)	
Anders	
Totaal	

14. Hoe tevreden bent u over de verhouding tussen de voorgenomen / afgesproken tijdsbesteding en de feitelijke tijdsbesteding?

- Zeer ontevreden
- Ontevreden
- Niet tevreden, maar ook niet ontevreden
- Tevreden
- Zeer tevreden

15. Bent u vanuit uw lectoraat promotor / copromotor bij lopende promovendi of reeds afgeronde promotietrajecten?

- Ja, namelijk bij ..... lopende promovendi
- Ja, namelijk bij ..... reeds afgeronde promotietrajecten
- Nee

16. Hoe succesvol acht u uw lectoraat?

U kunt een rapportcijfer van 1 tot 10 geven (afgerond cijfer).

Rapportcijfer: .....

17. Hoeveel procent van de docenten binnen de opleiding(en) waaraan uw lectoraat verbonden is, is naar verwachting aan het eind van uw lectoraat voldoende verder geprofessionaliseerd?

..... procent

Andere baan

18. Heeft u nog een andere baan naast uw lectoraat?

- Ja
- Nee

Indien ja, werkt u bij / als:

U kunt meerdere antwoorden geven.

- Universiteit: hoogleraar
- Universiteit: UHD
- Universiteit: UD
- Dezelfde hogeschool
- Een andere hogeschool
- Een non profit organisatie
- Profitsector
- Zelfstandige
- Anders

19. Wat is de omvang van deze andere baan?

(fte in 2 cijfers achter de komma, dus bv. 0,40 fte, 0,60 fte, et cetera)

..... fte

Dit is het einde van de vragenlijst.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Uw antwoorden zijn ontvangen. U kunt het scherm nu sluiten.